

բանալին կ'աննէ եւ դուռը կը բանայ»։ Բայց, այսու ամենայնիւ, սուրբը իր աշակերտ Եւստրատիոսը կը կանչէ եւ անոր ծնրադրել տալէ վերջ՝ կ'ըսէ. «Թրհնեալ քլայ Տէրը իր անուան փառքովը, որ բացաւ փականքը»։ Աշակերտը ոտքի կ'ելլէ եւ իր մատներուն ծայրովը կը դպչի փականքին որ անմիջապէս կը բացուի։ Այս գրողը կը ջանայ բացատրել թէ սոյն գէպքը սուրբը ինքը կատարած է եւ ոչ թէ աշակերտը, դուռը, պատը եւ ամբողջը ուղիղ կերպով եւ երկիւղով կ'իյնան ձորին մէջ։ Սուրբը յետոյ դառնալով իր աշակերտին կ'ըսէ երթալ գտնելու այրին վերի սենեակին խողովակին մէջ պահուած պարանները։

Եւթիմիոսի վանքին գոյութիւնը կը յիշատակուի մինչև ԺԲ. դար, բայց Միւլքէլիքի վանքը աւելի կանուխ անյիշատակ մնացած եւ կիսակործան վիճակ մը ունեցած է. եւ այլը որ եկեղեցիի վերածուած էր շատ կանուխէն, գրեթէ դարերով անմատչելի դարձած է ո՛րեւէ ուղեւորի. ԺԹ. դարուն շատ քիչեր մտած են նոյն այրին մէջ հետաքրքրութեան համար, միայն 1927 ին D. J. Chitty գիտնականին վիճակուած էր ոչ միայն Եւթիմիոսի վանքին աւերակները հետազոտելու եւ մաքրել տալու կաւերէ գործը, այլ նաև Միւլքէլիքի այլը բանալով քննել եկեղեցիին հնախօսութիւնը եւ ճարտարապետութիւնը, լուսանկարելով որմանկարներն, արձանագրութիւններն ու քանդակները. 1927 ին Միւլքէլիքի առաջին մուտքին առթիւ յիշեալ գիտնականին կ'ընկերանային ուրիշ երկուս գիտնականներ, որոնցմէ ծանօթ են մեզ Հ. Buxton, անգղիացի անուանի եկեղեցականը եւ Հ. Պրիմմէն Երուսաղէմի մեր Ընծայարանի եւ Ժառ. վարժարանի Անգղ. լեզուի, գրականութեան եւ պատմութեան ամերիկացի պատուական ուսուցիչը։

D. J. Chitty իր հետազոտութեանց մանրամասն նկարագրութիւնը եւ որմանկարներուն եւ այլ յիշատակարանաց լուսանկարները հրատարակած է Palestine Exploration Fundի կողմէ ի լոյս ընծայուող հանգէսին 1928 ի Յուլիսի թուին մէջ, որմէ մենք օգտուած ենք այս յօդուածին խմբագրութեան առթիւ։

ՄԿՐՏԻՉ ԵՊՍ. ԱՂԱԽՈՒՆԻ (Մնացեալը յաջորդով)

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ԶՈՒՍՐԹՆՈՑ ՏԱՐԵԿԻՐԲ. Բ. — Գ. Տաւրի, 1932 — 1933. Տպագրութիւն «Խալֆ» — Քեչիւեան, Պոլիս։ Էջ 177, զին 150 դուռ։

Զուարթնոց տարեգիրքը Պոլսոյ Կեւտիկ փաշայի Հայ Աղքատախնամ Մարմնոյն հրատարակութիւնն է, իր գոյութեան քսան եւ հինգամեակին (1908 — 1933) առիթով հրապարակ հանուած։

Մաքուր թուղթի վրայ պատկերազարդ հատոր մըն է «Զուարթնոց»ը որուն մէջ կ'երևան նախ իբր ներածութիւն մը, Աղքատախնամի յայտարարութիւնը այս հրատարակութեան առիթով. եւ երկու գրուածներ, մէկը՝ «Ինչ որ ունիմ», ստորագրուած Վեր. Ս. Պ. Մանուկեանէ, աւետարանաշունչ եւ բարոյալից գրութիւն մը, որ, կերպով մը, կը պատկերացնէ աղքատախնամ մարմիններու քրիստոնէական խաչան ու կոչումը, երկրորդը՝ դոր կը ստորագրէ Գառնիկ Սինանեան, վերնագիր ունի «Կարեկցութեան զգացումը» փիլիսոփայական, հոգեբանական ու պատմական վերլուծում մը, գութի բնական զգացումին, մարդուն մէջ։ Ասոնց կը յաջորդէ Կեւտիկ փաշայի Աղքատախնամ Մարմնոյն քսանհինգ տարուան պատմութիւնը, կարելի մանրամասնութիւններով, իրերայաջորդ վարչական մարմիններու կազմին, անոնց գործունէութեան, հասոյթներու եւ ծախքերու մանրամասնութեան եւ գործին արդիւնաւորութեան թաղեցի կարօտներու շրջանակին մէջ։

Ներածական այս մասէն վերջ կուգան զրական ու գեղարուեստական բաժինը որոշ բաժանումներով։

Ա. Ընկերային, ուր աչքառու գրուածներ ունին Ար. Տէր Յակոբեան, Գարեգին Եպս. Տրապիզոնի, Յ. Թ. Հինգլեան, Սէթ Արսէնեան, Յ. Մարթեան եւ ուրիշներ։

Բ. Գեղարուեստական, միակ երկար ուսումնասիրութեամբ գրուած, «Գեղարուեստի հրաշալիքներ» խորագրով, ստորագրուած Ա. Գարիպեանէ եւ աշխարհի նշանաւոր արուեստի արտագրութիւններու պատկերներով լուսարանուած։

Գ. Գիւսական, այս բաժնին մէջ մասնաւորապէս աչքի կը զարնէ Տոքթ. Մ. Գեշիշեանի «Հոգեկան խորհրդաւոր երեւոյթները գիտութեան առջև» տիտղոսուած հետաքրքրական ու շահեկան ուսումնասիրութիւնը:

Գ. Բանասիրական, ուր գրութիւններ ունին զանազան նիւթերու շուրջ Բ. Ա. Կ. Կ., Հմայեակ Ծ. Վ. Պալմարեան, Կ. Յ. Բասմաշեան եւ քանի մը ուրիշ նոր եւ խոստմնալից գրողներ:

Ե. Գրական, այս բաժինը կը զարդարեն, արձակ եւ ոտանաւոր իրենց սիրուն արտադրութիւններով Թ. Ե. Գ. «Սրբոցն ու դագաղը» քերթուած, Գ. Արքեպս. Արսլանեան «Ուխտաւորներ էյուպի Ս. Եղիային», Հայկանոյշ Մոռք, եւ քանի մը նորեր, Հ. Վահան Յովհաննէսեան, Եղիշէ Այվազեան, որոնք հաճոյքով կը կարդացուին:

Զուարթնոցը ունի արժէքաւոր բովանդակութիւն եւ նորերու զնահատելի փորձեր. բայց ունի դասաւորումի թերութիւններ, յոգուածներ կը տեսնուին հոն զորս պատշաճ պիտի ըլլար տեղափոխել իր սահմանէն ուրիշի մը մէջ. նոյն ատեն ցաւալի է տեսնել որ յաճախ տպագրութիւնը անխնամ մնացած է եւ տպագրական անթիւ վրիպակներ գոյացած են:

Ես անձնապէս իմ վերապահումս ունենալով հանդերձ, տարին անգամ մը հրապարակ դրուած այս տարեցոյցներու յորդութեան վերաբերմամբ, կը խորհիմ թէ զիրք մը, ինք իր մէջ, իբրեւ մօքի ստեղծագործութիւն ներկայանալի ընելու եւ մանաւանդ գրականութեան ծառայելու փափաքով, լաւ պիտի ըլլար որ, հակառակ արժէքաւոր եւ տաղանդաւոր գրողներու գործակցութեան, վերջնական խմբագրութիւնը վստահուէր գրականութենէ եւ զիրքէ հասկցող ձեռնհաս մտաւորականներու, որոնք պիտի կրնային անոր տալ արուեստի, ձևի, ներգաշնակ դասաւորումի շնորհներն ու պայմանները:

Զուարթնոցը, սակայն, ակնարկուած թերութիւններուն հակառակ, լեցուն արժէք ներկայացնող եւ կարդացուելու արժանի հրատարակութիւն մըն է:

Գ. Մ.

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԱՄՍՈՐԵԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

Նախորդ Յունիս ամսուայ 21ին, 22ին եւ 23ին Ս. Աթոռոյս Միաբանական Ընդհ. Ժողովը չորս անգամ ի նիստ գումարուելով, զրադեցաւ քընննութեամբ 1933-34 տարեշրջանի ելեւտացոյցին, զոր Տնօրէն Ժողովը ներկայացուցած էր, եւ վաւերացուց զայն, կարգ մը փոփոխութիւններէ վերջ: Այս գումարութիւններուն առաջինին մէջ կարդացուեցաւ նախագահական տարեկան հաւոր, որ հրատարակուած է Սիւնիքի այս թիւին սկիզբը:

Տնօրէն Ժողովը, գումարուելով ինն անգամներ, զրադեցաւ պիւտճէի նախագիծին պատրաստութեան եւ իր իրաւասութեան վերաբերեալ վարչական հաշիւ գործերով. իսկ իբր նախնական ատեն, եօթն անգամներ գումարուեցաւ եւ նկատի առաւ ամուսնական, ժառանգական հաշիւն հարցեր:

Իրենց պաշտօններուն մէջ վերահաստատուեցան Տ. Գեորգ Վրդ.՝ տեսուչ ելեւտաց, Տ. Սեդրէն Վրդ.՝ Տեսուչ Ս. Յարաւորութեան, Տ. Տրդատ Վրդ.՝ Տեսուչ Բեթղէմէմի, որոնք իրենց շրջանի լրման առթիւ կամ ալլ պատճառներով հրաժարական էին մատուցած. իսկ Ս. Պատրիարք Հօր Զաւազանկիւր կարգուեցաւ Տ. Եղիշէ Աբեղայ:

Ուսումն. Խորհուրդը գումարուեցաւ երկու անգամ, եւ զրադեցաւ զպրոցական եւ մասնաւորաբար գործերով, եւ որոշեց առաջարկ տանիլ Տնօրէն Ժողովոյ՝ Ս. Աթոռոյս տպարանի հարկաւորմանկը պատշաճ կերպով տօնելու համար մինչեւ ի վերջ տարւոյս:

Շր. 3 յունիս. — Տ. Սիւնի Վրդ. գնաց Յօպպէ, վաղիւ, Հոգեզաւտեան տօնի առթիւ պատարագելու եւ քարոզելու համար:

Ներկային, Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ Հրաշափառի թափօրով Միաբանութիւնը գնաց Ս. Փրկիչ, ուր կատարուեցաւ Հոգեզաւտեան կիրակամուտի ժամերգութիւնը: Իսկ զի չերասկիզբին Հոգեւմ կատարուեցաւ Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ:

Կիր. 4 յունիս. — Հոգեզաւտեան տօնի առթիւ, Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ հանգիսիւ պատարագեց Ս. Պատրիարք Հայրը եւ քարոզեց զՀոգին մի՛ շփուցանէք բնաբանին վրայ, բացառեց թէ քրիստոնէին մեծագոյն պարտականութիւններէն մին պիտի լինի հոգածու լինել որ հոգեւոր ներշնչումներուն աղբիւրը չցամաքի երբեք իր բարոյական կեանքին մէջ:

Ներկային, ըստ աւանդական սովորութեան, ընդհանուր հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Ս. Փրկիչ գերեզմանատան մէջ:

Բշ. 5 յունիս. — Մեծին Բրիտանիոյ վեհ. թագաւոր-կայսեր ձեռնդեան տարեդարձին առթիւ, Ս. Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Տ. Կիրեղ